

Kia kōangi, kia haumaru hoki hei tēnei raumati

Ētahi huatau mā
koutou ko tō whānau



Kia atamai i te rā hei tēnei raumati

I mōhio rānei koe he pānga tō te huarere wera ki tō hauora? Anei ētahi huatau hei āwhina ki te tiaki i tō whānau.

I a koe e whitikina ana e te rā, kia mahara ki te **slip, slop, slap me te wrap!**

- !** **Kuhuna he kākahu** e uhi ana i tō kiri.
- !** **Pania te ārai hihirā**, otirā kia nui tonu. He ārai hihirā tūāwhiorangi whānui, parewai hoki, otirā he 30 SPF piki atu, te mea pai rawa.
- !** **Whakamaua he pōtae** pārua whānui e uhi ana i ūtanga me te kakī – koinei te wāhi e tikākā ai te tangata.
- !** **Kuhuna he mōhiti** e piri tata ana ki tō kanohi. Ko ngā mōhiti tino pai ka ārai atu i te hihihinga UV, nā reira tirohia te tapanga ki te hoko koe i ētahi mōhiti hou.
- Tirohia ētahi atu huarahi ki te tiaki i a koe** ki www.sunsmart.org.nz.



Ētahi atu huarahi o te noho kōangi

- !** **Kia kaha te inu wai.** Kia nui te inu wai, ā, me mau tata i tētahi pātara inu.
- !** **Me karo i te rā i a koe e mahi ana.** Whakaritea ngā hākinakina mō mua i te 10am, mō muri i te 4pm rānei kia kōangi ake.
- !** **Whakarerekētia tō āhuatanga mahi.** Mēnā he mahi ā-ringa tō mahi, ka mahi rānei koe i waho, me kōrero ki tō kaituku mahi mō ngā tūraru tikākā, ā, me pēhea hoki te noho haumaru.
- !** **Whakakāngia te whāhauhau.** Whakamahia te whāhauhau ki te whakahauhau i tō kāinga kia kōangiāngi ai. Me kōwhiri noa i te tautuhi kōangi.
- !** Haere ki www.health.govt.nz mō ētahi atu tohutohu.

Me āta tiaki ngā pēpi

He marore te kiri o te pēpi, nō reira, tiakina rātou i ngā hihi o te rā.

Me whai kia noho kōangi rātou, kaua hoki e nui ngā whakapaparanga taumaha. Mā te marumaru, te kākahu whakahā me te pōtae pārua whānui hei whakamarumaru i ngā taringa me te kakī, a pēpi e tiaki.

He rauangi te kiri o ngā pēpi i raro i te 6 marama te pakeke ka urupare pea ki te ārai hihirā - hei whakamātautau, pania he ārai pakupaku mō te kiri rauangi ki te kiri o tōna ringa.

Mehemea ki ūtanga kua whakatārehe a pēpi, e āhei ana ki te hoatu ki ngā pēpi pakeke ake i te 6 marama he wai hū kua mātao i waenga i ngā kai. Tirohia ētahi atu tīwhiri mō te haumarutanga rā i www.plunket.org.nz.



Me noho haumaru i te puna kaukau

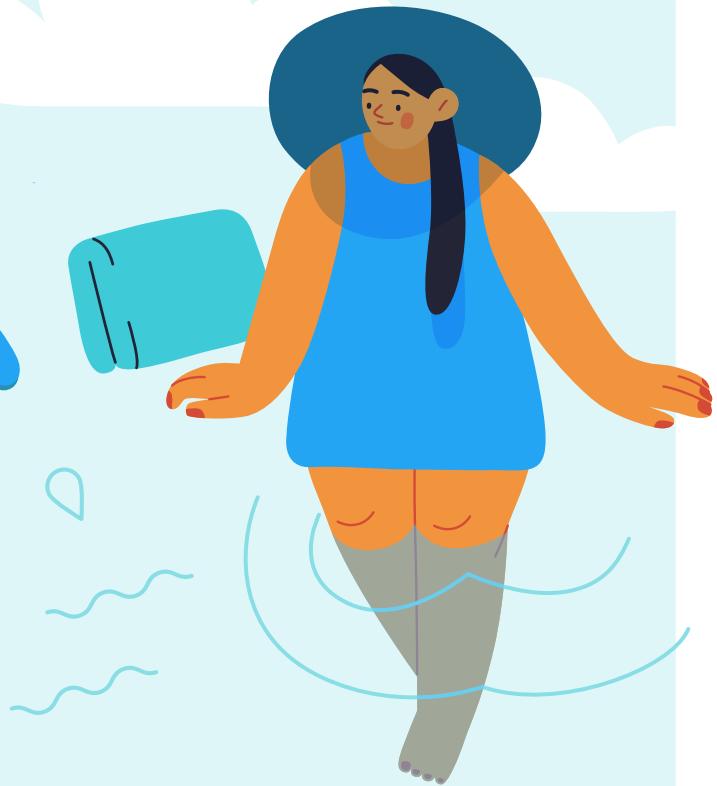
Kei te whakatū puna kaukau koe i tēnei raumati? Whāia ēnei ture e noho haumaru ai te whānau.

Mēnā he puna kaukau kei tō kāinga, tērā ētahi ture puna kaupapa ā-motu:

- !** Me taiapa ngā puna kaukau katoa, tae atu ki ngā puna kaukau taupua kei runga i te whenua, hei ārai atu i ngā tamariki. Kei roto i tēnei ko ngā tamariki a ō hoa noho tata.
- !** Tatū noa ki ngā puna kaukau pāpaku e 400mm neke atu rānei te hōhonu o te wai, me taiapa, hei ārai atu i ngā tamariki tē mātakitakihiā.
- !** Ko ngā ture puna kaukau katoa kei www.building.govt.nz



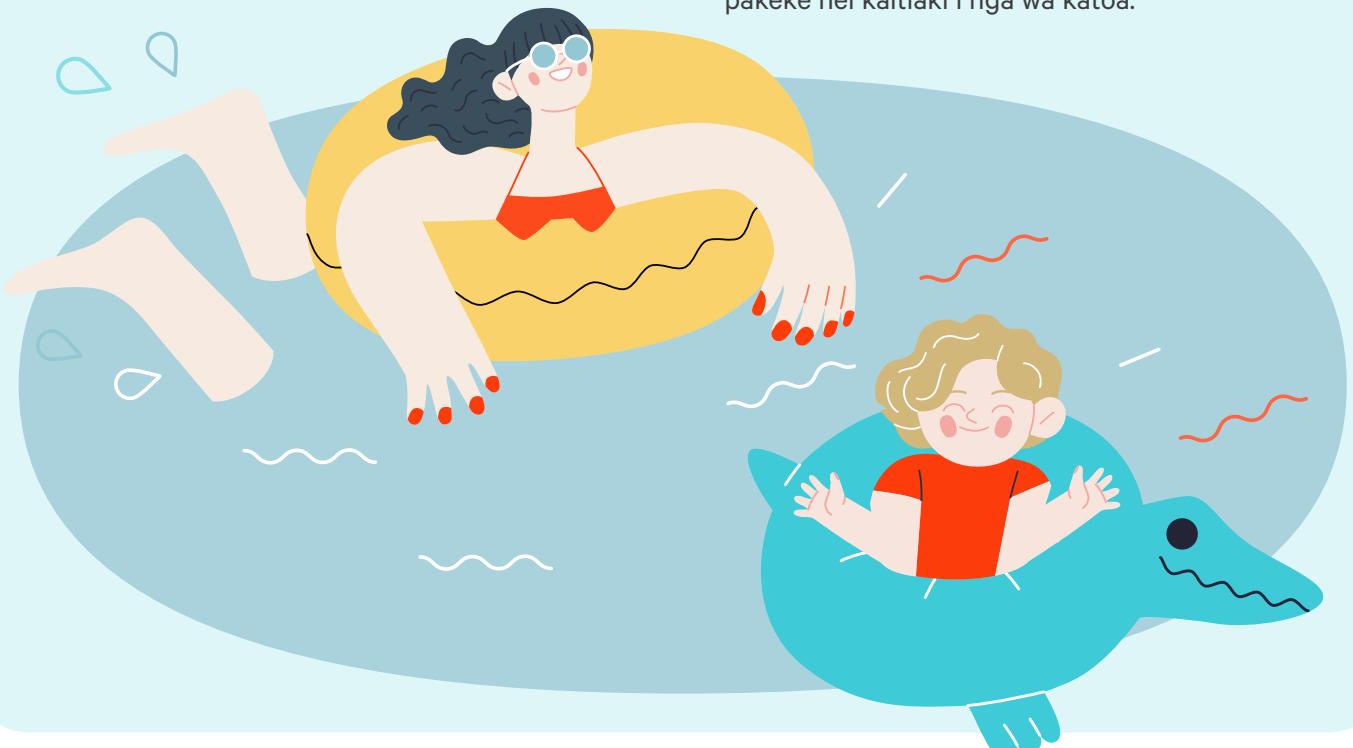
Ka whakahaeretia e ā mātou Kaiwhakahaere Tautoko Whare o Kāinga Ora ā rātou tirohangā whare auau. Mēnā he puna kaukau taupua tāu i runga i te papanoho, ā, kāore i te hāngai ki ngā ture, ka tonoa koe ki te whakawātea atu i taua puna kaukau.



Me mataara ki te wai

Ahakoa he pūhoru noa i tō iāri, he manu rānei ki te puna kaukau pātata mai, anei he tīwhiri e toru kia noho haumaru ai te whānau.

1. Tirohia ō tamariki, kua tō waea!
2. Me pōaha te wai o ngā puna pāpaku, ngā pākete me ngā ipu i te wā kāore i te whakamahia, hei ārai atu i ngā hauata.
3. Kua e whakarere i ngā tamariki pakeke ake ki te tiaki i ngā mea pakupaku. Me whakarite i tētahi pakeke hei kaitiaki i ngā wā katoa.



Kia haumaru te ahi i tō raumati

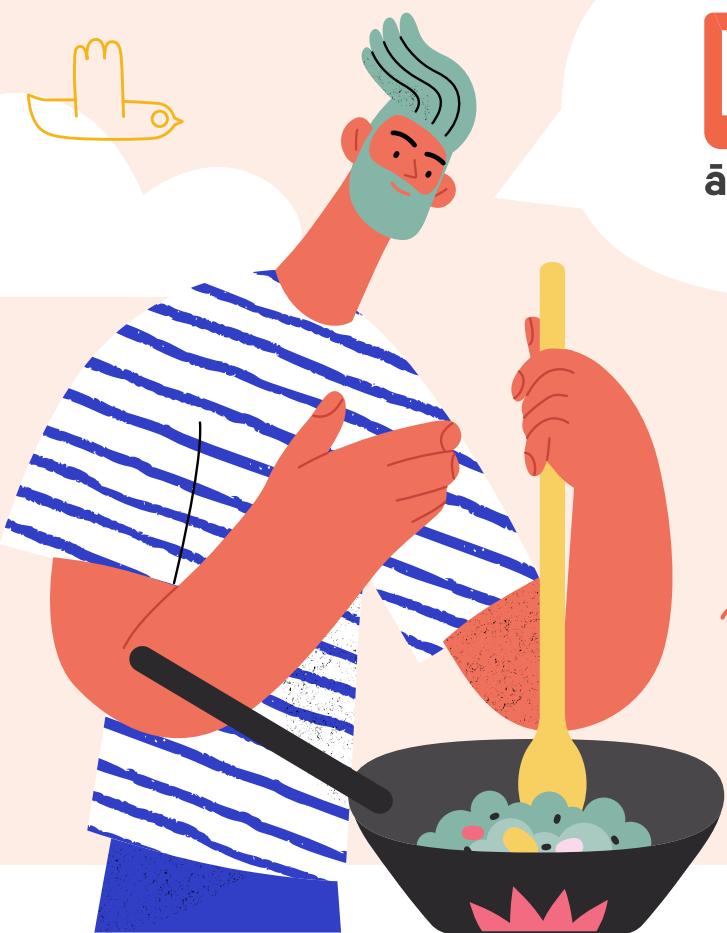
He tere te rere o te ahi i te wera o te raumati. Anei ētahi huarahi wawe kia noho haumaru i te kāinga, i waho rānei.



- !** **Tirohia ō pūho auahi.** Ahakoa ka tirohia ō pūho auahi e Kāinga Ora, he pai tonu te whakaaro kia tirohia anō hei te raumati.
- !** **Tirohia tō BBQ.** I mua i tō whakakā i tō BBQ, kia kaha te horoi otirā mēnā he kapuni, tirohia te puoto kapuni me ngā ngongo mēnā e pī mai ana te kapuni, mā te ruirui wai hopi ki ngā hononga ngongo. Me whakamahi anake tō BBQ ki waho, i ngā wāhi kōhauhau, otirā me tawhiti i ngā mea tere mura.
- !** **Kaua e inu me te parai.** Ko te warea e te moe i te wā e tunu ana te take nui rawa o ngā weranga whare i Aotearoa. He pērā anō hoki mō ngā pūroi.

- !** **Haumaru ahi.** Me tahu anake te ahi kōpae i ngā wāhi e whakaaetia ana, otirā me tawhiti i ngā mea ka mura pea. Me tata tonu te wai i ngā wā katoa, otirā me weto rawa te ahi i te mutunga.
- !** **Kaua e tahu pahū ahi.** Kua aukatia ngā pahū ahi ki ngā wāhi mahā i te raumati. Kei tūpono hika he ahi tarakaka, kei toro tere taua ahi, otirā i te wā e pupuhi ana te hau.
-  Haere ki www.checkitsalright.nz mō ngā mōhiohio me ngā huatau o te mōrearea ahi me te kaupake ahi i tō rohe:

 **111**
ā, me te tono i te Ahi



Kia kōangiangi tonu te noho a ngā mōkai

I mōhio rānei koe he nui kē atu te pānga o te tīkākā ki ngā mōkaikai tēnā i a tātou? Anei ētahi huatau e ono e noho haumaru ai ō mōkaikai.



- ! **Te wai me te marumaru.** Me noho hou, noho kī tonu ngā ipu wai, ā, kia nui hoki te marumaru mā ō mōkaikai hei te roanga o te rā – i te wā e neke ana te rā anō hoki.
- ! **Ngā hīkoikoi kōangiangi ake.** Whakakorihia tō kuri i te wā ka kōangi ake, arā i te ata, i te ahiahi pō rānei.
- ! **He wera rawa ki te oma.** Mēnā he wera rawa te papa, ngā kirikiri rānei mō ō waewae, kāti, he wera rawa mā tō mōkai hoki.
- ! **Ka tīkākā hoki ngā mōkaikai i te rā.** Ko ngā mōkaikai kiritea, hurutea hoki e tino mōrearea ana, otirā ka taea e koe te tiaki i a rātou mā te pani i te pani ārai hihi rā mā ngā mōkaikai, ki ngā ihu, ngā taringa me ngā puku.

- ! **He kaikōhuru te motokā wera.** Kaua rawa e whakarere i tō mōkai ki rō motokā. He \$300 te nui o te hāmene. Ina rokohina he kurī kua mau i rō motokā, me wawe te waea ki ngā Pirihimana, tō SPCA tūtata rānei.
- ! **Kutia ngā huruhuru.** Mā te kuti i ngā huruhuru o tō mōkai e āwhina i a ia kia noho kōangiangi, engari ka ārai hoki te huruhuru i te tīkākā, nō reira kaua e kuti i te katoa.

Haere ki www.sPCA.nz mō ētahi atu huatau me ngā tohutohu pai mō te raumati:





Mō ētahi atu mōhioho



► watersafety.org.nz



► checkitsalright.nz



► spca.nz



► sunsmart.org.nz

www.kaingaora.govt.nz